

Peters B. Gay:

THE POLITICS OF BUREAUCRACY

Longman Publishers 1995, fourth edition

„Veřejná správa v politickém systému“ – tak by se dal přeložit název monografie teoretického rázu známého amerického vědce Gaye Peterse. Nikdy u nás nebyl žádný problém porozumět termínu „státní správa“ a byli jsme také schopni postihnout okruh její činnosti. Problémy vznikly, když se vedle státní správy objevila samospráva. Čím se jmenovitě liší „státní“ od „veřejného“? Začali jsme místo státní správy používat termín „veřejná správa“ a odůvodňujeme to tím, že se přece skládá ze státní správy a samosprávy. Je tato terminologická změna pouze jazykově a politologicky korektní či jsme již schopni chápat dané termíny správně? Gay Peters používá ve své knize termínu „veřejná správa“ a jeho význam se mu zdá naprosto přirozený. Výjimečnost této knihy tkví mimo jiné ve způsobu, jakým se pokouší odpovědět na otázky, kladené v souvislosti s existencí veřejné správy v politickém systému a jakým způsobem klade nové otázky a předkládá návrhy na činnost veřejné správy do budoucna. Kniha se stala oblíbenou učebnicí na anglosaských školách v předmětech jako *Public policy* či *Theory of public administration*.

Knihu tvoří devět kapitol. První kapitola nám představí argumenty podporující tezi o stále narůstajícím vlivu státu a jeho institucí na každodenní život občanů. Tato kapitola rovněž přibližuje zvětšující se roli veřejné správy v poskytování stále většího spektra služeb obyvatelstvu a analyzuje zdroje moci, kterými disponuje veřejná správa ve společnosti resp. politickém systému. Druhá kapitola se zabývá kulturně-sociálními faktory veřejné správy. Usiluje ukázat na souvislosti mezi politickou kulturou a hodnotami vlastní společnosti, které ovlivňují činnost systému veřejné správy a upozorňuje, že právě tato fakta nelze opomenout v jakékoliv srovnávací studii. Každý systém veřejné správy

funguje v daném kulturním a hospodářském prostředí, ale také ho tvoří lidé (pracovníci), jenž jsou v tomto systému zaměstnáni. A právě oni, především v systémech „reprezentativní“ veřejné správy, mají velký podíl na tom jak je veřejná správa brána obyvateli. Tato problematika obohacena o zásady výběru a kariérního postupu pracovníků veřejné správy je předmětem třetí kapitoly. Čtvrtá kapitola obsahuje charakteristiku čtyřech základních modelů veřejné správy (německého, francouzského, švédského a modelu britského), na které se autor často odvolává i v dalších kapitolách. Dále se autor v této kapitole zamýšlí nad problémy spojenými s organizací veřejné správy a výběrem jednoho s popsáných modelů. Kapitola pátá a šestá se věnuje vztahům mezi veřejnou správou a „světem“ politiky, nátlakovými skupinami, provázanosti veřejné správy s politickými stranami, spolupráci úředníků a politiků v procesech tvorby rozhodnutí. Kapitola sedmá popisuje velice specifická rozhodnutí a faktory mající vliv na tvorbu státního rozpočtu. V kapitole osmé se autor věnuje problematice odpovědnosti úředníků a představuje argumenty pro důslednou kontrolu, podrobně analyzuje efektivitu takové kontroly a zamýšlí se nad aplikací této kontroly v různém kulturním prostředí. V poslední deváté kapitole se autor zamýšlí nad úlohami a výzvami, které stojí před systémy veřejných správ v blízké budoucnosti. Gay Peters na závěr podotýká, že je problémem formulovat univerzální teze o veřejné správě, avšak dodává, že dobře položené otázky jsou stejně důležité jako odpovědi, na které snad v průběhu času přinesou odpovědi další systematické analýzy o veřejné správě. Gay Peters opatřil svou knihu rozsáhlým soupisem použité literatury a poznámkovým aparátem, který jeho výklad vhodně doplňuje. Seznam literatury obsahuje téměř výhradně anglicky psané publikace, díla psaná v jiných jazycích zde tvoří nepatrný zlomek, což však je vzhledem přístupu k veřejné správě jako předmětu politologického výzkumu v USA a jiných zemích zcela odůvodněné.

Jiří Banot